

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА БІЗНЕСУ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

**Інформаційний центр
Європейського Союзу**

**БЕЗПЕКОВИЙ, ПОЛІТИЧНИЙ,
ЕКОНОМІЧНИЙ ТА ГУМАНІТАРНИЙ
ВИМІРИ СУЧАСНОГО ЕТАПУ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ
ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

*Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-ій річниці
створення ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(5 грудня 2015 року, м. Ужгород)*

**Ужгород
2015**

ББК 66.4(4Укр)

УДК 327(477)

Б 40

Безпековий, політичний, економічний та гуманітарний виміри сучасного етапу європейської та євроатлантичної інтеграції України: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 70-й річниці створення ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (м.Ужгород, 5 грудня 2015 р.). – Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2015. – 264 с.

У збірнику за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції «Безпековий, політичний, економічний та гуманітарний виміри сучасного етапу європейської та євроатлантичної інтеграції України», що відбулась в Ужгородському національному університеті 5 грудня 2015 року, вміщено статті і тези доповідей провідних вчених освітніх і наукових установ України та зарубіжжя, державних службовців, представників підприємств, громадських організацій, експертів тощо.

Висвітлюються пріоритети зовнішньої та безпекової політики України у контексті російської агресії, економічний, бізнесовий, цивілізаційний та гуманітарно-культурний виміри європейської та євроатлантичної інтеграції України, а також мовні аспекти їхньої реалізації.

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Україна: Смоланка В.І., Студеняк І.П., Вовканич І.І.,
Андрейко В.І., Артёмов І.В., Бондаренко В.М., Віднянський С.В., Дюгованець О.М.,
Качмар О.Ю., Мишко С.А., Мітряєва С.І., Мостенська Т.Л., Полюжін М.М.,
Тодоров І.Я., Уманців Ю.М., Устич С.І., Черленяк І.І.

Угорщина: Горват Й., Кикинеші Ш.

Чеська Республіка: Мурад М.

Румунія: Алунару К.

Словаччина: Гайдош М.

Польща: Шептицький А.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

ГОЛОВА:

Смоланка В.І. – ректор ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор медичних наук, професор

ЧЛЕНИ РАДИ:

Андрейко В.І. – заступник декана з навчально-методичної роботи, в.о. завідувача кафедри країнознавства факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат історичних наук, доцент

Бондаренко В.М. – заступник декана з навчально-виховної роботи факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат економічних наук, старший науковий співробітник

Вовканич І.І. – декан факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор історичних наук, професор

Дюгованець О.М. – заступник декана з наукової роботи факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат економічних наук, доцент

Качмар О.Ю. – доцент кафедри прикладної лінгвістики факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», кандидат філологічних наук

Тодоров І.Я. – професор кафедри країнознавства факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор історичних наук, професор

Черленяк І.І. – завідувач кафедри міжнародного бізнесу, логістики та менеджменту факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу ДВНЗ «Ужгородський національний університет», доктор наук з державного управління, професор

Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції рекомендований до друку Вченою радою факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу (протокол №3 від 11 грудня 2015 р.)

**НАУКОВІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗВИТКУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН
В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ З ЄС**

Булеца Надія Володимирівна,
аспірантка кафедри фінансів та банківської справи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Науковий керівник: Чубар Оксана Геннадіївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та банківської справи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У сучасних умовах відносини між державою та регіонами є наслідком розподілу повноважень між урядом та органами місцевого самоврядування. Такі відносини здійснюються в середині бюджетної системи країни за умов відповідної державної регіональної економічної політики. В умовах інтеграції України з ЄС формування міжбюджетних відносин, що сприяють соціально-економічному розвитку регіонів, набувають особливої актуальності. Але, незважаючи на значну кількість напрацювань у вітчизняній науці, висвітлення проблем у сфері розвитку міжбюджетних відносин в умовах інтеграції України з ЄС є недостатні. Тому обґрунтуванню наукових підходів до розвитку міжбюджетних відносин в Україні можуть сприяти розробки напрямів виваженої політики соціально-економічного розвитку регіонів з позиції інтеграції в Європейську спільноту.

Метою дослідження є обґрунтування наукових підходів до розвитку міжбюджетних відносин в умовах регіоналізації та інтеграції України з ЄС.

В історії економічної думки підхід щодо міжбюджетних відносин отримав розвиток в напрацюваннях Ж.-Б. Сея, який вказував на те, що завдяки міжбюджетним відносинам відсталі території набувають економічного та соціально-культурного розвитку. Результати його досліджень свідчать про те, що в умовах, коли кожен суб'єкт економічних відносин зацікавлений у добробуті інших, розквіт однієї галузі промисловості (або регіону в цілому) завжди сприяє розквіту всіх інших [1, с. 46-47].

В економічній теорії отримали розвиток концептуальні підходи щодо визначення міжбюджетних відносин. В. Кравченко під міжбюджетними відносинами розуміє форму взаємозв'язків і взаємозалежностей між окремими ланками системи місцевих бюджетів, а також між місцевими бюджетами та державним бюджетом, що є головним елементом системи міжурядових фінансових відносин [2, с. 257].

З позицій взаємовідносин між державою та місцевим самоврядуванням визначає міжбюджетні відносини І.О. Луніна, вказуючи на їх характер, а саме на розподіл повноважень між державними органами влади та органами місцевого самоврядування, а також розподіл видаткових зобов'язань і доходних джерел між бюджетами різних рівнів [3, с. 60].

Як сукупність фінансових відносин в системі перерозподілу відповідних ресурсів між державою та регіонами для забезпечення можливості здійснення повноважень державними органами влади і органами місцевого самоврядування з метою сталого розвитку держави та регіонів досліджуються міжбюджетні відносини в наробках В.В. Баранової та В.В. Глуценко [5, с. 60]. При їх визначенні О.Я. Лилик виділяє серед суб'єктів таких відносин не тільки органи державної (центральної) влади та управління, органи місцевого самоврядування, але й органи самоорганізації населення як безпосередніх учасників, діяльність яких може сприяти соціально-економічному розвитку регіону [4].

Л. Фурдичко та Н. Гайдис міжбюджетні відносини ототожнюють з бюджетним регулюванням, що проявляється у перерозподілі коштів для підтримки «бідних» територій через вилучення коштів у відносно «багатих» у фінансовому розумінні територій [6, с. 226]. Аналогічної точки зору дотримуються А.Г. Грязнова та О.В. Маркіна, вказуючи на те, що відмінності як у забезпеченості органів державної влади та управління фінансовими ресурсами, так і у фінансових можливостях територіальних громад зумовлюють необхідність процесів перерозподілу коштів між бюджетами. Міжбюджетні відносини характеризують перерозподіл коштів між бюджетами різних рівнів шляхом щорічної передачі коштів з бюджету одного рівня бюджетної системи на інший для надання фінансової допомоги, компенсації рішень органів влади вищого рівня, а також покриття тимчасових касових розривів [7, с. 335].

На основі виявлених особливостей між різними ланками бюджетної системи І.С. Волохова вважає доцільним визначати міжбюджетні відносини як взаємовідносини між ланками бюджетної системи, які пов'язані з перерозподілом бюджетних коштів з метою збалансування обсягів видатків органів влади різних рівнів, обумовлених законодавчо наданими повноваженнями й делегованими функціями та їх доходами [8, с. 8].

У дослідженні [9, с. 25] поняття «міжбюджетні відносини» розглядається з двох позицій: з одного боку, – це двосторонній (прямий і зворотний) рух фінансових ресурсів між державним і місцевими бюджетами, спрямований на усунення, в першу чергу, диспропорцій і подальше підвищення соціально-економічного розвитку всіх ланок бюджетної системи; з іншого – це розподіл і перерозподіл певних повноважень, функцій та обов'язків, які надаються органам місцевого самоврядування з центру згідно з чинним законодавством.

У зв'язку з тим, що такі відносини обумовлені суспільною потребою у перерозподілі бюджетних ресурсів, їх метою є забезпечення населення регіону суспільними благами. У таких умовах об'єктом міжбюджетних відносин виступають бюджетні кошти, які розподіляються між різними складовими бюджетної системи. Отже, аналіз наукових підходів щодо визначення міжбюджетних відносин дозволяє на концептуальному рівні сформулювати їх характерні особливості (рис. 1).

Особливості організації системи міжбюджетних відносин взаємопов'язані зі ступенем самостійності місцевого самоврядування в регіоні. Така організація залежить від обраної форми розвитку міжбюджетних відносин – централізованої чи децентралізованої. В сучасних умовах найбільш затребуваною формою міжбюджетних відносин є помірна фіскальна децентралізація (рис. 2). Помірна фіскальна децентралізація враховує особливості централізованої та децентралізованої форм розвитку міжбюджетних відносин і має особливості в залежності від країни. Для вияву таких особливостей необхідно проаналізувати зарубіжний досвід бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів.

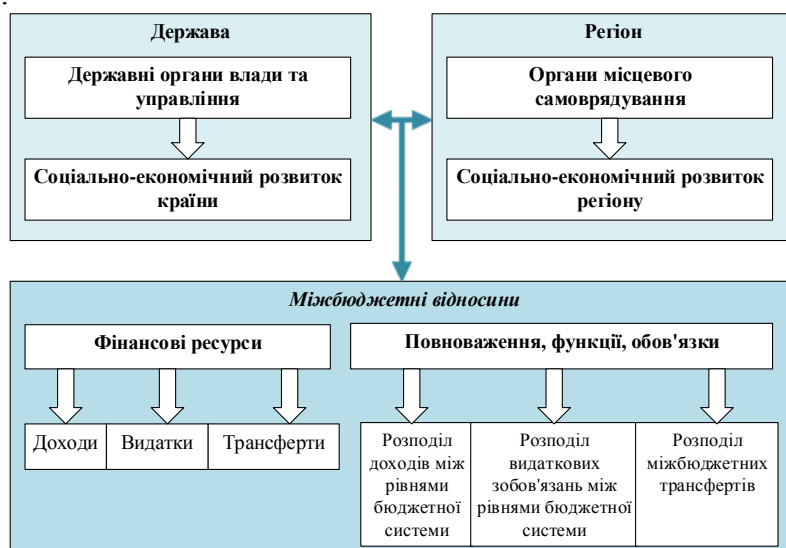

Рис. 1. Особливості міжбюджетних відносин

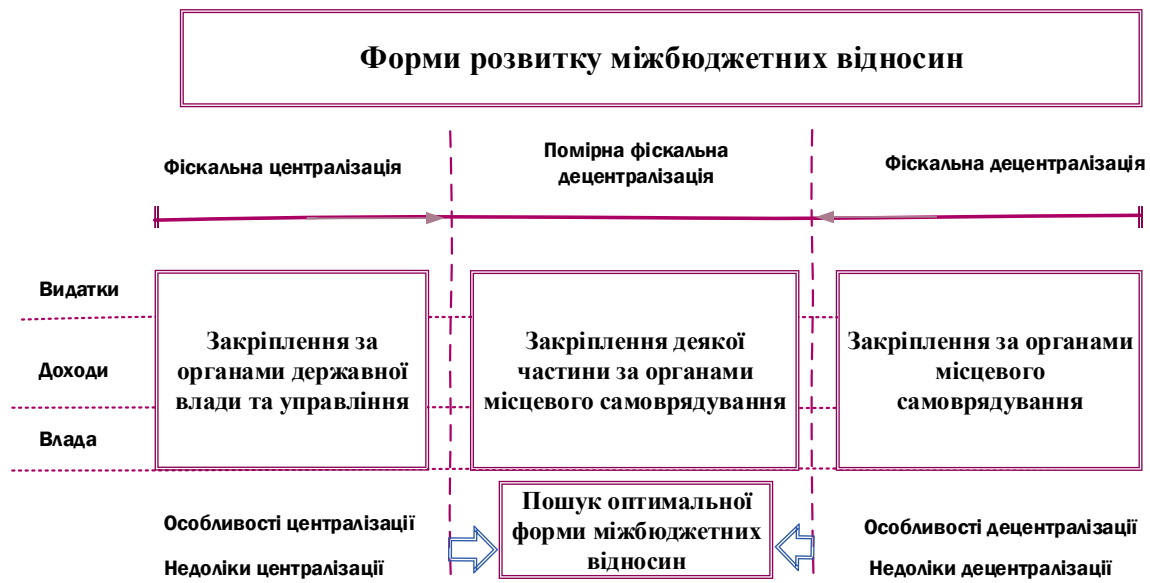

Рис. 2. Форми розвитку міжбюджетних відносин

Таким чином, міжбюджетні відносини характеризують розподіл повноважень, функцій та обов'язків між органами влади на державному рівні та органами місцевого самоврядування згідно з чинним законодавством. Такі відносини базуються на взаємообумовленому русі коштів між бюджетами різних рівнів з метою забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів, а також сприяють зростанню суспільного добробуту на території країни. В умовах інтеграції України з ЄС орієнтація на вдосконалення міжбюджетних відносин в напрямі помірної фіскальної децентралізації сприятиме зростанню доходів місцевих бюджетів, зниженню податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарської діяльності, а також забезпечить стимулювання соціально-економічного розвитку регіонів.

Список використаних джерел

1. Трактат по политической экономии / Ж.-Б. Сэй; Экономические софизмы. Экономические гармонии / Ф. Бастиа. – М.: Дело, 2000. – 232 с.
2. Кравченко В.І. Місцеві фінанси України / В.І. Кравченко. – К.: Т-во «Знання», 1999. – 487 с.
3. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин: монографія / І. О. Луніна. – К.: Наукова думка, 2006. – 432 с.
4. Лилик О. Я. Міжбюджетні відносини в економічній системі держави / О. Я. Лилик // Фінанси України. – 2002. – № 6. – С. 30 – 35.
5. Баранова В. В. Сучасні питання проблематики розвитку міжбюджетних відносин в Україні / В. В. Баранова, В. В. Глущенко. – Х.: Константа, 2006. – 116 с.
6. Фурдичко Л. Міжбюджетні відносини в Україні в сучасних умовах / Л. Фурдичко, Н. Гайдис // Регіональна економіка. – 2004. – №2. – С. 225 – 229.
7. Финансы: учебник / под ред. А.Г. Грязновой, Е.В. Маркиной. – М.: Финансы и статистика, 2012. – 496 с.
8. Волохова І.С. Міжбюджетні відносини в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку / І.С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2010. – 233 с.
9. Тищенко О.М. Теоретико-методичний аналіз аспектів регулювання міжбюджетних відносин / О.М. Тищенко, К.В. Голякова // Проблеми економіки. – 2012. – № 1. – С. 24 – 29.

ЗМІСТ

Вступне слово	5
Передмова	6
ЧАСТИНА I: ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ	
Szeptycki A. Postkolonialny kompleks w relacjach polsko-ukraińskich: kontekst historyczny, współczesne implikacje, możliwości przewyciężenia	9
Пойда-Носик Н.Н. / Poida-Nosyk N. Проблеми забезпечення фінансової безпеки України в умовах реалізації стратегії європейської та євроатлантичної інтеграції	19
Черленяк І.І. / Cherleniak I. Фундаментальні економічні зміни постіндустріального етапу та проблема європейської інтеграції України	27
Черленяк І.І., Тодоров І.Я. / Cherleniak I., Todorov I. Український кластер глобального громадянського суспільства як чинник європейської інтеграції	39
ЧАСТИНА II: СЕКЦІЙНІ ДОПОВІДІ	
Секція 1: Пріоритети зовнішньої та безпекової політики України у контексті російської агресії	
Андрейко В.І. / Andreiko V. Загострення міжнародної безпекової ситуації в контексті національної безпеки України	47
Білак П.П. / Bilak P. Російська агресія проти України як виклик європейській системі безпеки	51
Бедзир В.С. / Bedzyr V. Концепція Східноєвропейського Союзу: геополітичні ризики та переваги	54
Богінська І.В. / Bohinska I. Проблема «Східної Європи» у створенні нової системи європейської безпеки	57
Зелінська М.І. / Zelinska M. «Слабкі держави» світу: чи входить Україна в цей клуб аутсайдерів ?	59
Кривенкова Р.Ю. / Kryvenkova R. Державне управління стратегією національної консолідації України на сучасному етапі	62
Лихоман Н.О. / Lykhoman N. Історія створення організації з безпеки та співробітництва в Європі	65
Мельник Ю.В. / Melnyk Yu. Право законодавчої ініціативи громадян Європейського Союзу: досвід для України	68
Микитчук Н.М. / Mykytchuk N. Розвиток українсько-казахстанських відносин в умовах трансформації зовнішньої політики України	71
Осельська О.С. / Oselska O. Дифузні війни як новий клас геополітичних загроз	74
Потехін О.В. / Potiekhin O. НАТО як фактор стабілізації Європи під час агресії Росії проти України	77
Соколан О.І. / Sokolan O. Особливості роботи медіа в окупованому Криму	80
Тодоров І.Я. / Todorov I. Сучасні виклики безпеці України в контексті ціннісних розбіжностей	83
Толстов С.В. / Tolstov S. Корекція пріоритетів європейської політики сусідства	86
Секція 2: Економічний та бізнесовий виміри європейської та євроатлантичної інтеграції України	
Martinaityte E. Key factors influencing financial stability in Baltics nowadays	89
Агій А.В., Курей О.А. / Ahii A., Kurei O. Конкурентоспроможність національних підприємств на міжнародних ринках	94
Блінда А.І. / Blinda A. Економічні аспекти євроінтеграції України	97
Бондаренко В.М., Демян М.М. / Bondarenko V., Demian M. Сучасні ризики розвитку міжнародного бізнесу в Україні	99

Бондаренко В.М., Клев`яник В.Ю. / Bondarenko V., Klevianyk V. Критичний аналіз ефективності теорій мотивації праці в сучасних умовах	102
Бондаренко В.М., Майор М.М. / Bondarenko V., Maior M. Логістика як інструмент підвищення ефективності діяльності міжнародного бізнесу	105
Бондаренко В.М., Таранчук В.А. / Bondarenko V., Taranchuk V. Особливості функціонування фондових бірж в Україні в умовах європейської інтеграції	107
Бондаренко В.М., Тарасюк К.А. / Bondarenko V., Tarasiuk K. Національне та наднаціональне регулювання міжнародних автомобільних перевезень	119
Булеца Н.В. / Buletsa N. Наукові підходи щодо розвитку міжбюджетних відносин в умовах інтеграції України з ЄС	112
Голубь В.В. / Holub V. Модернізаційна парадигма сучасних управлінських трансформацій	115
Делія О.В. / Delia O. Форсайт як інструмент формування середовища державної політики	118
Довба І.В. / Dovba I. Ефективна взаємодія підприємств Закарпаття та суб'єктів господарювання прикордонних регіонів сусідніх держав	120
Дюгованець О.М., Костюченко В.В. / Diuhovanets O., Kostiuchenko V. Механізм зовнішнього хеджування валютних ризиків за допомогою опціонів: теорія та практика	123
Дюгованець О.М., Матвійчук А.В. / Diuhovanets O., Matviichuk A. Інтернет-інтеграція бізнесу в сучасному світі	126
Дюгованець О.М., Моргентал В.В., Шендригоренко І.І. / Diuhovanets O., Morhental V., Shendryhorenko I. Аналіз ризиків бізнес-середовища	129
Дюгованець О.М. / Diuhovanets O. Вплив економічної інтеграції на підприємницьку діяльність	132
Жуков С.А., Біжко В.В. / Zhukov S., Bizhko V. Глокальний маркетинг як симбіоз глобального та регіонального бізнесу	135
Зеліч В.В., Мицик Д.П. / Zelich V., Mytsyk D. Проблема розвитку інноваційного виробництва в Україні	138
Зеліч В.В., Піскор Н.М. / Zelich V., Piskor N. Основи формування цінової політики компанії на міжнародному ринку	140
Керечанин В.Ф., Табанюхова О.Ф., Табанюхова О.М. / Kerechanyn V., Tabaniukhova O., Tabaniukhova O. Північноамериканська економічна інтеграція: характерні риси, проблеми та перспективи розвитку	143
Корж М.В., Жуков С.А. / Korzh M., Zhukov S. Системно-ситуативний підхід до розробки стратегій міжнародного маркетингу в умовах розвитку сучасної світогосподарської системи	147
Кужелєв М.О., Брітченко І.Г., Житар М.О. / Kuzheliev M., Britchenko I., Zhytar M. Фінансування наукової діяльності в контексті європейської інтеграції України	150
Курей О.А. / Kurei O. Податкова відповідальність підприємця у контексті економічної безпеки держави	152
Марина О.-М.В. / Maryna O.-M. Стратегічне управління розвитком сільського туризму з урахуванням європейського досвіду	155
Мойсеєнко І.В. / Moiseienko I. Модернізація управління в умовах економічних трансформацій	158
Мошак О.В. / Moshak O. Логістичні стратегії у системі управління підприємством	161
Симочко М.І. / Symochko M. Організація ефективного управлінського обліку на підприємствах ресторанного бізнесу Закарпатської області	163
Сінкевич Є.Г. / Sinkevich Ye. Проблеми в просуванні української економіки до цивілізованих ринкових відносин	166

Сойма С.Ю. / Soima S. Маркетингові методи підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств	169
Тимчик О.Ю. / Tymchuk O. Управління логістичною системою багатомовного супермаркету (на прикладі ТОВ Епіцентр К)	172
Щодей Р.Б. / Shchodei R. Венчурне фінансування	175
Секція 3: Цивілізаційний та гуманітарно-культурний виміри європейської та євроатлантичної інтеграції	178
Анікеєв Д.І. / Anikeiev D. Сутність та причини конфлікту між Ізраїлем і Палестиною	178
Жванко Л.М. / Zhvanko L. Біженство на європейському континенті: соціогуманітарні виклики	181
Комар В.Ю. / Komar V. Сучасні наукові погляди на сутність і особливості самоуправління в системі професійної підготовки студентів ВНЗ управлінського профілю	184
Комар Ю.М. / Komar Yu. Використання управлінської категорії «повноцінність» в сучасних системах і моделях управління державотворенням	187
Кюрджиева Д.Г. / Kiurdzhyeva D. Миграционный кризис – как угроза членству Украины в Европейском Союзе	191
Новицький В.В. / Novytskyi V. Законодавче забезпечення протидії загрозам сталого розвитку у контексті міжнародної інтеграції України	193
Пиляев И.С. / Piliaev I. Постыжение «другого»: механизмы воспроизводства антимодерна в современной России	196
Поп Л.д.В. / Pop Ld. Выборчий процес як невід’ємна частина демократичних процесів у суспільстві	199
Росул К.І. / Rosul K. Вплив ЗМІ на громадсько-політичну позицію українців щодо євроінтеграції	203
Савчук Т.О. / Savchuk T. Основні інструменти досягнення гендерної рівності в політиці Європейського Союзу: досвід для України	206
Сімйон К.К. / Simion K. Основи міждержавних відносин між Україною і Угорщиною	209
Тертишник В.М. / Tertyshnyk V. Цивілізаційний вибір правової парадигми в контексті політичного та гуманітарного виміру євроінтеграції України	212
Фолучко М.В. / Foluchko M. Незалежність Косово та наслідки для світових глобалізаційних процесів	215
Фролова Р.Е. / Frolova R. Характеристика передумов виникнення «холодної війни»	218
Шафар К.В. / Shafar K. Вплив тероризму та військових дій на розвиток туризму	220
Секція 4: Мовні аспекти реалізації євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень України	222
Mytskyak N., Andrus A. Linguistic aspects of phraseological units translation in business English	222
Агій А.В., Томенчук М.В. / Ahii A., Tomenchuk M. Особливості вживання форм числа іменників при перекладі	224
Качмар О.Ю. / Kachmar O. Соціокультурні особливості мовної особистості	226
Костельна С.Р., Качмар О.Ю. / Kostelna S., Kachmar O. Віддзеркалення кореляції соціокультурних та мовних структур (на основі творчості Пауло Коельо)	228
Ляшина А.Г. / Liashyna A. Особливості професійної діяльності перекладача в полікультурному середовищі	230
Мишко С.А. / Myshko S. Культурна компетентність та її значення	232
Мотрук В.П. / Motruk V. Англійсько-французьке мовне контактування як фактор розвитку мов	235

Нілабович Я.В. / Nilabovych Ya. Полікультурні та мовні аспекти навчання словацької (спорідненої) мови українців	238
Піскор Н.М., Томенчук М.В. / Piskor N., Tomenchuk M. Економічні терміни та їх переклад	241
Попович Н.М. / Popovych N. Концептуальна еквівалентність у перекладах текстів євролекту	244
Тодорова Н.Ю. / Todorova N. Викладання іноземної мови професійного вжитку як чинник полікультурної освіти та академічної мобільності	247
Худзей О.О. / Khudzei O. Формування полікультурних цінностей у майбутніх міжнародників-перекладачів	250
Шомко Ю.А. / Shomko Yu. Особливості перекладу інтернаціоналізмів та псевдоінтернаціоналізмів в економічному дискурсі	254
Янкович Р.Я. / Yankovych R. Фахова комунікація у сфері економіки як невід'ємна складова євроінтеграційного процесу	257